

Megkerült Batthyány Lajos gróf lélekharangja

(A Világ tudósítójától.) A margitkörüti hadbíróház udvarán, a fogház bejárata melletti falon, kupakos pléhtető alatt van egy harang, amellyel a fogház lakóinak étkezési idejét jelzik. Kevesen tudják, hogy ez az egyszerű napszámosmunkát végző tárgy, milyen becses történelmi ereklye. Nemrégiben azután hivatalos emberek jelentek meg egy ősz, öreg ember kíséretében, akinek megmutatták a harangot.

— Igen, ez az — mondotta meghatottan a fehérhajú, szakállú Stöhr György, egykori főtörzsfoglár.

A harang multja

Multtól patinázott, álmodozásba ringató, régi budai házban lakik Stöhr György, akinek köszönhető, hogy a rejtélyes múltú harang a margitkörüti katonai fogház udvarából nemsokára, mint a magyar történelem féltett emléke, a Hadtörténelmi Múzeumba kerül.

Felcsillan a szeme az öreg Stöhr Györgynek, amikor megkérem, mesélje el, hogyan lett tudója a titoknak. Révedezve néz maga elé, emlékei között keresgél, látszik rajta, nagyon vigyázni akar, mert a lehető legbárbóbban, legpontosabban szeretné mindent elmondani, amit hosszú időkön át őrzött magában, ki tudja, miért? Talán, mert azokban az időkben, amikor még szolgált, nem valami jónéven vették volna tőle, ha az első magyar miniszterelnök elsírató harangjának nyomára vezette volna az embereket.

— Régen volt kérem — szólal meg végül, miután egynehányszor végigsimította homlokát és feljebb igazította pápaszemét — magam sem tudom pontosan, mikor. Elég az hozzá, 1882-ben lettem foglár és 1897-ig Pécselt teljesítettem szolgálatot az ottani áristomban. Ekkor felozlatták azt, és én az ottani foglárokkal, foglyokkal együtt Pestre kerültem a várhegyi Bécsikapu-kaszárnya áristomához, mint főtörzsfoglár. Nem sokkal ezután kitelepítették az Újépületből — a Neugebäude, úgynevezet Garnisons-Arrestjéből — meg a József-kaszárnyából a foglyokat és ezek is hozzánk kerültek fogláraikkal együtt.

— Így jutott az én beosztásom alá egy Szabonay Ede nevű törzsfoglár is, aki magával hozta az Újépületből cókókját, közte egy harangot is, amely ezelőtt az Újépület áristomában volt felfüggesztve. Ezen mód került a harang a Bécsikapu-kaszárnya áristoma falára és megszólalt minden kosztolás idején.

— Ha jól emlékszem, egy őszidős délutánon szörnyen magunkra maradtunk, előszedtük hát, amiket itt-ott tapasztaltunk és elmeséltük egymásnak. Egyszeribe csak megszólal Szabonay Ede törzsfoglár:

— Nohát, ha tudnák a magyarok — mondotta — hogy ennek a harangnak milyen jelentősége van, bizonyára furcsa dolog történné vele.

Persze, hogy mindnyájan kérdeztük, faggattuk, mit tud a harangról.

— Ezt mondta ekkor Szabonay:

— Halljátok meg hát pajtások, de vigyázzatok a szátokra: Ez a harang szólott, amikor Batthyány grófot a vesztőhelyre kísérték.

Itt már megakad egy kicsit az öreg főtörzsfoglár memoriája, amikor arról kérdezem, hogy hát a Szabonay honnan tudhattott erről.

— Bizonyára a Neugebäude foglárjai között szállt a hagyomány szájról-szájra — bökte ki végül Stöhr György — elég az hozzá, hogy ezt mondotta nekem.

Nem tudja megérteni, miért fontos ez annyira, hiszen csak nem hazúdott Szabonay Ede, esküt tett törzsfoglár, aki még most is él egy vidéki városban és aki akarja, elmondja annak ezt is?

A Bécsikapu-kaszárnyától a margitkörüti fogházig

Az a harang tehát; amely 1849 október 6-án délután négy órakor fület- és szívetépő hangon sivította szerteszéjjel, hogy Batthyány Lajos gróf rogyanó léptekkel megindult utolsó útjára. Már állott a bitófa október hatodikának hajnalán a Fapiac terén és várta, hogy általa beteljesedjék a gyalázatos merénylet Magyarország első miniszterelnöke felett. Batthyány Lajos gróf azonban, hogy megmeneküljön a rettentő megszégyenítéstől, öngyilkosságot kísérelt meg a Neugebäude cellájában, felvágta ereit egy titokban becsempészett késsel. Október hatodikának hajnala már eszméletlen találta Batthyány Lajost, Haynau azonban orvosokkal felélesztette a halódó grófot és ha már felakasztani mégse lehetett, lekísértette az Újépület fogházudvarára, hogy agvonlóvessze.